

**Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen
esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan vapaakauppaliiton perus-
tamista koskevaan konventioon**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivä joulukuuta 1985 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 239 ulkoasiainvaliokuntaan. Asian johdosta ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Erkki Mäentakanen ja ulkoasiainsihteeri Holger Standertskjöld-Nordenstam ulkoasiainministeriöstä, talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry:stä ja osastopäällikkö Sampsa Sara-lehto Teollisuuden Keskusliitosta. Käsiteltyään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen liittymisen Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) perustamista koskevaan konventioon sekä liittymistä koskevat määräykset. Liittyminen konventioon merkitsisi Suomen tähänastisen liittännäisjäsenyyden muuttumista täysjäsenyydeksi.

Liitännäisjäsenyyssopimukseen perustuva Suomen erityisasema EFTA:ssa on asteittain menettänyt merkitystään etenkin sen jälkeen, kun EFTA-neuvosto ja Suomen ja EFTA:n välinen yhteisneuvosto ryhtyivät vuonna 1968 pitämään kokouksiaan samanaikaisesti. Ero Suomen liitännäisjäsenyyden ja täysjäsenyyden välillä on käytännössä supistunut varsin vähäiseksi. Suomen liittyminen EFTA-konventioon merkitsisi siten käytännössä vakiintuneen tilanteen muodollista vahvistamista. Liittyminen ei millään tavoin muuta Suomen kauppapoliittista asemaa eikä sillä myöskään ole vaikutusta kaupallis-taloudellisiin suhteisiimme muihin maihin. Suomi säilyttäisi myös oikeuden ylläpitää liitännäisjäsenyyssopimuksen 4 artiklassa muun muassa mainitut kiinteitä ja nestemäisiä polttoaineita sekä lannoitteita koskevat määrälliset tuontirajoitukset.

Suomen liittymisellä EFTA:n täysjäseneksi ei ole vaikutusta taloussuhteisiimme EFTA:n jäsen-

maihin, Neuvostoliittoon tai muihin SEV-maihin, EC-maihin sen enempää kuin näiden ryhmittymien ulkopuolisiinkaan maihin nähden. EFTA-alueen sisäiset tullit on jo poistettu, joten Suomen täysjäsenyyden ei tuo tilanteeseen tältäkään osin muutosta. Niin ikään on todettava, että EFTA:n jäsenyydestä aiheutuvat maksuvelvoitteet ja Suomen osuus järjestön budjetin rahoituksesta eivät täysjäsenyyden johdosta muutu.

Maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun lain (157/74) 2 §:ssa eräiden tuotteiden, mukaan lukien kiinteät ja nestemäiset polttoaineet sekä lannoitteet, tuontilisensiointi on määritelty viittaamalla Suomen EFTA-liitännäissopimuksen määräyksiin. Tämän liitännäissopimuksen 2-liitteen asiasisältö säilyy uusissa sopimusjärjestelyissä ennallaan ja EFTA:n neuvoston Suomen täysjäsenyyttä koskevaan päätökseen on sisällytetty määräys mainitun liitteen tarkoittamien järjestelyjen jatkamisesta. Näin ollen 2 §:n sovellutusala ei tule EFTA:n täysjäsenyyden toteutuessa muuttumaan eikä myöskään kyseistä lainkohtaa ole tarpeen tässä yhteydessä muuttaa.

Suurin osa EFTA:n perustamista koskevan konvention määräyksistä on Suomessa voimassa Suomen EFTA-liitännäissopimuksen mukaisesti. Kuitenkin tämän sopimuksen lakkaaminen edellyttää EFTA-konvention kaikkien määräysten voimaan saattamista järjestöön liittymisen yhteydessä. Konvention ja siihen liittymistä koskevien asiakirjojen tulliverotusta koskevat määräykset kuuluvat hallitusmuodon 61 §:n mukaan lainsäädännön alaan. Konventiossa on lisäksi muitakin lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, kuten neuvoston valta eräissä tapauksissa oikeuttaa jäsenvaltio ryhtymään toiseen jäsenvaltioon nähden tiettyihin velvoituksiin rajoitaviin toimenpiteisiin sekä neuvoston oikeus tehdä eräitä jäsenvaltioita sitovia päätöksiä ja neuvoston valta muuttaa ja

tulkita konventioon liittyviä alkuperäsääntöjä. EFTA:n jäsenyydestä aiheutuu Suomelle maksuvelvoitteiden johdosta jatkuvia kuluja, minkä vuoksi eduskunnan suostumus tältäkin osin on tarpeen.

Hallituksen esityksen perustelujen ja saamansa selvityksen nojalla ulkoasiainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten hyväksymistä.

Edellä esitettyyn viitaten ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Tukholmassa 4 päivänä tammikuuta 1960 teh-

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1985

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Liikanen, varapuheenjohtaja Zilliacus, jäsenet Aaltonen, Elo, Helminen, Juhantalo, Kanerva, Kortesalmi,

dyn Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention sekä Suomen siihen liittymistä koskevan Euroopan vapaakauppaliiton neuvoston 4 päivänä marraskuuta 1985 hyväksymän päätöksen ja sitä täydentävien soveltamis- ja tulkintasääntöjen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

E. Laine, Paasio, Pursiainen, Suominen, Tuomaala ja V. Vennamo sekä varajäsenet Hirvelä ja Paasilinna.

Vastalause

Vastoin ulkoasiainvaliokunnan enemmistön kantaa emme ole voineet hyväksyä hallituksen esitystä Suomen liittymisestä Euroopan vapaakauppaliiton täysjäseneksi.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan mikään ei olennaisesti muuttuisi nykytilanteesta, jolloin yhtenä osittain ilmausuttuna perusteena on eräänlainen poliittinen demonstraatio ja yhteenkuuluvuuden osoitus vapaakauppaliiton maihin. Samanaikaisesti on myös vireillä muita toimia, jotka yhdentävät Suomen taloutta läntisten maiden talouksiin. Hallituksen esitystä on arvioitava tätä kokonaisuutta vasten.

Hallitus olettaa täysjäsenyyden olevan sellainen ele, joka olisi omiaan edistämään suomalaisten yhtiöiden vientiä Länsi-Eurooppaan. Tällaisesta vientiä edistävästä vaikutuksesta ei kuitenkaan ole esitetty näyttöä. Täysjäsenyys yhdessä muiden vireillä olevien toimien kanssa lisää kuitenkin sidonnaisuutta Länsi-Eurooppaan. Euroopan vapaakauppaliiton ja Euroopan yhteisön (EC) yhteistyön lisääntyminen, missä yhteydessä on yhteyksille tahdottu antaa myös poliittista

sisältöä, saattaa sitoa maattamme välillisesti myös Euroopan yhteisöön, vaikka Suomi solmiessaan vapaakauppasopimuksen Euroopan talousyhteisön kanssa ilmoitti pidättävänsä tätä laajemmista, poliittisista sidonnaisuuksista. Kansainvälisen rauhan ja yhteistyön kannalta ja erityisesti kehitysmaiden kannalta ei ole hyväksi, että muodostuu suljettuja yhteenliittymiä. Toisaalta sen enempää liitännäisjäsenyydestä päätettäessä kuin tässäkin yhteydessä ei hallitus ole selvittänyt liitännäisjäsenyyden ja täysjäsenyyden tai Euroopan vapaakauppaliiton ulkopuolella olon taloudellisia tai muita seurauksia.

Suomen tulisi toimia aktiivisesti yleiseurooppalaisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen ja Yhdistyneiden Kansakuntien alaisen Euroopan talouskomission puitteissa.

Suomen ja Neuvostoliiton välinen kauppa ja taloudellinen yhteistyö on juuttumassa nykytasolle. Uhkaapa kauppavaihto laskeakin, mihin vaikuttaa suuresti öljyn ja sen hinnan merkitys maittemme välisessä kaupassa. Hallitukselta on-

kin edellytettävä erityisiä ponnisteluja kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittämiseksi Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa.

Ehdotammekin, että Eduskunta hylkäisi hallituksen esitykseen n:o 239 sisältyvän hyväksymisponnen ja lakiehdotuksen.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1985

Terho Pursiainen

Ensio Laine

Inger Hirvelä

